

Representantforslag 74 S

(2015–2016)

fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande, Abid Q. Raja og André N. Skjelstad

Dokument 8:74 S (2015–2016)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande, Abid Q. Raja og André N. Skjelstad om tiltak for kvinner på flukt

Til Stortinget

Bakgrunn

Når konflikter eller naturkatastrofer slår til, rammer det menn, gutter, kvinner og jenter på forskjellige måter. For eksempel bekrefter undersøkelser blant syriske flyktninger i Jordan at mannlige flyktninger er mer sårbare for utnyttning i arbeidslivet, mens kvinner og jenter nevner seksualisert vold som en av sine største bekymringer. I tillegg rapporterer jenter og kvinner om risiko for menneskehandel, barneekteskap, økt risiko for skader og dødsfall knyttet til svangerskap, økonomisk sårbarhet og dårligere tilgang til utdanning.

Amnesty International hevder at regjeringer og hjelpeorganisasjoner ikke er i stand til å sikre den mest grunnleggende beskyttelse til kvinner som flykter fra Syria og Irak. Kvinner og jentebarn utsettes for vold, overfall, utnyttelse og seksuell trakassering under hele flukten, også på europeisk jord. I Libanon er flyktningkvinner sårbare overfor arbeidsgivere, boligeiere og politimenn, mens kvinner som flykter mot Europa, er sårbare overfor menneskesmuglere, grensevakter, mannlige flyktninger og ansatte ved mottak. Særlig er enslige kvinner og enslige kvinner med barn utsatt.

I Syria og nærområdene er det stadig flere, opptil 30 pst., av kvinnene som sitter igjen med aleneansvaret for storfamilien, fordi mennene har blitt drept eller er på flukt. Tilsvarende tall i Libanon er omtrent 20 pst. Disse kvinnene er spesielt utsatt for diskriminering og fattigdom. Eksempelvis har disse kvinnene

vansker med å skaffe seg husly, ettersom mange ikke vil leie ut bolig til en enslig kvinne. Undersøkelser viser at de har langt mindre inntekter enn gjennomsnittet, og derfor har mindre penger å bruke på mat, helsetjenester og utdanning enn familier som ledes av menn. Klarer de å skaffe seg jobb, blir de utnyttet som ekstremt billig arbeidskraft, og har ikke annet valg enn å godta det.

Mange av kvinnene er helt avhengig av kontant-hjelp for å kunne brødfø barna og resten av slektningene. Familier har tømt sparepengene sine, og mange låner penger eller kjøper mat på kreditt. Kvinner som leder husholdninger alene, trenger målrettede tiltak som bedrer deres økonomiske situasjon, for eksempel arbeidstrening og spare- og lånegrupper. Antallet barneekteskap er økende i Syria og nærområdene, og mange forteller om tilbud om betaling for å gifte bort unge døtre. Barneekteskap er derfor en overlevelsesmekanisme for stadig flere. Selv i en ekstrem situasjon kan man ikke overse behovet for å styrke flyktningenes levebrød, slik at de ikke forblir avhengig av nødhjelp over lang tid.

Jenter og kvinner på flukt er særlig utsatt for manglende rettigheter knyttet til seksuell og reproduktiv helse. Trolig er så mange som én av fem på flukt gravide. Antallet gravide er økende i Syria og nærområdene, både på grunn av manglende prevensjon og økt seksualisert vold. Det trengs støtte til helsetjenester med særlig oppmerksomhet på seksuell og reproduktiv helse. Samtidig trenger jenter og kvinner økt beskyttelse mot vold, og det er fullt mulig å øke kunnskapen om dette blant nødhjelpsarbeidere, politi og andre som håndterer flyktninger. Både lokale og internasjonale aktører kan intensivere arbeidet med beskyttelse av sårbare jenter og kvinner, og med å tilby trygge steder og psykososial støtte til traumatiserte flyktninger.

Flyktningkvinnene utsettes for seksuell trakassering og tilbys økonomisk støtte i bytte mot seksuelle tjenester. Kvinner som går til politiet for å anmelde utnyttningen, utsettes for trusler og seksuell trakassering av politiet.

Før krigen fantes det et bredt spekter av sterke kvinnevernorganisasjoner i Syria. Mange av disse har blitt oppløst på grunn av krigen, men det dannes stadig nye organisasjoner blant flyktningene. Både inne i Syria og i nærområdene er disse organisasjonene viktige for operasjonaliseringen av nødhjelp. Det er også viktig å inkludere kvinnerepresentanter i fredssamtaler og -forhandlinger.

Selv om jenter og kvinner utgjør en stor andel av de mennesker som er på flukt, så er andelen humanitære programmer med fokus på kjønn og likestilling svært lav (12 pst. i 2014).

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

1. Stortinget ber regjeringen fremme sak for Stortinget med tiltak for å bedre oppfølgingen av flyktningkvinner som har vært utsatt for kjønnsbasert vold i hjemlandet eller under flukten til Norge.
2. Stortinget ber regjeringen sikre at ankomstsentre, transittmottak og ordinære mottak tilrettelegges for begge kjønn, og at det tidlig foretas en kartlegging for å avdekke sårbare kvinner med behov for særlig oppfølging.
3. Stortinget ber regjeringen gjennomgå regelverk og praksis for å sikre retten til asyl ved kjønnsbasert forfølgelse.
4. Stortinget ber regjeringen prioritere gjenbosetting av flyktningkvinner som står i fare for å utsettes for vold, misbruk og utnyttelse.
5. Stortinget ber regjeringen ta initiativ til felles europeiske retningslinjer som sikrer trygghet, sikkerhet og nødvendig hjelp for kvinner på flukt, herunder adskilte toalett, bad og soveavdelinger for kvinner og menn ved både kortvarig og langvarig innkvartering.
6. Stortinget ber regjeringen gi aktiv støtte til globale retningslinjer for humanitær innsats mot kjønnsbasert vold, særlig «Call to Action on protection from Gender-based Violence in emergencies» (GBV), Inter-Agency Standing Committee (IASC), «GBV Guidelines» og IASC «Gender Marker».
7. Stortinget ber regjeringen prioritere en økning av støtten til syriske kvinneorganisasjoner, både de som fortsatt befinner seg inne i Syria og de som eksisterer eller dannes blant syriske flyktninger utenfor Syria, og å bidra til å sikre at kvinner inkluderes i fredssamtaler og -forhandlinger.
8. Stortinget ber regjeringen prioritere forebygging av kjønnsbasert vold ved humanitær innsats i Syria og nærområdene, ved krav om tiltak for å ivareta sikkerheten til utsatte grupper, herunder forebygging av seksuell trakassering.
9. Stortinget ber regjeringen sikre at kvinneperspektivet blir en integrert og prioritert del av den norske bistanden, ved at det stilles krav som ivaretar kvinners rettigheter.

29. mars 2016